

Układ otwarty

05.02 – 03.04.2016

otwarcie wystawy: 5 lutego, godz. 19:00

artyści: Katarzyna Kobro, Inge Mahn (współpraca: Irene Pätzug i Valentin Hertweck), Ulrike Mohr, Natalia Stachon, Iza Tarasewicz

kurator: Eva Scharrer

Układ otwarty w toruńskim CSW stanowi platformę spotkania rzeźbiarek różnych generacji, urodzonych pomiędzy 1898 a 1981 rokiem, pochodzących z Polski i Berlina. Tak jak gwiazdy na niebie, można połączyć je w pewne konstelacje. Układy, które wówczas się pojawiają, zależą jednak od obranej perspektywy.

Inge Mahn, Ulrike Mohr, Natalia Stachon i Iza Tarasewicz zostały zaproszone do przygotowania instalacji przestrzennych w poszczególnych salach wystawowych pierwszego piętra CSW. W swoich dziełach artystki koncentrują się na specyfice stosowanych materiałów, takich jak: gips, węgiel, tkanina, glina, barwniki, beton, złoto, stal (zardzewiała lub nierdzewna), akryl, szkło – podchodząc indywidualnie do wybranego tworzywa i jego transformacyjnych i najbardziej sugestywnych cech. Zestawione materiały budują zespół dychotomii: zmiana/stałość, kruchość/trwałość, figuracja/abstrakcja, materia organiczna/materiał przemysłowy, objętość/pustka, przypadek/precyzja, ruch/bezruch, czarne/białe. Wspólna jest im natomiast koncepcja przestrzenna, która rozwija się niczym w rytmicznym ruchu, czy raczej próbie utrzymania równowagi przez materię.

Prace współczesnych artystek są zestawione z twórczością XX-wiecznej awangardowej rzeźbiarki **Katarzyny Kobro** (1898–1951). Jej rozumienie rzeźby nie jako litego ciała czy obiektu, lecz konstrukcji badającej wewnętrzną i zewnątrz przestrzeń, było rewolucyjne, przygotowując grunt dla kolejnych pokoleń artystów pracujących z przestrzenią w trzech, a nawet czterech wymiarach, ale poza ścisłymi kategoriami dyscyplin artystycznych. Kobro była sygnatariuszem *Dimensionist Manifesto* (1936), który postulował ideę rzeźby „pustej”, otwartej, ruchomej, a także „sztuki kosmosu”. Idea „czterowymiarowej” przestrzeni znajduje odzwierciedlenie także we współczesnych produkcjach.

Celem wystawy *Układ otwarty* nie jest szukanie rodowodu dzieł współczesnych rzeźbiarek, ani też zrozumienie życia i twórczości Kobro z punktu widzenia historii. Wystawa poszukuje za to ciekawych korelacji i napięć pomiędzy artystkami i ich podejściem do przestrzeni, na nowo kontekstualizując Kobro ze współczesnej, choć całkowicie subiektywnej i antyakademickiej perspektywy.

Wystawa rozpoczyna się w sali, gdzie jedna z *Konstrukcji przestrzennych* Kobro wchodzi w nieoczekiwany dialog z wybranymi dziełami Inge Mahn, Ulrike Mohr, Natalii Stachoń i Izy Tarasewicz. Ujawniając na różne sposoby swą wrodzoną kruchość, prace odnoszą się do kondycji człowieka, mówiąc o (nie)obecności ludzkiego ciała i przestrzeni, którą zamieszkuje. Układ otwiera się na przestrzeń centralną, którą zajmuje teatralna instalacja wykonana przez Mahn we współpracy z **Irene Pätzug** i **Valentinem Hertweckiem**.

Artyści:

Katarzyna Kobro

Urodzona w 1898 roku w Moskwie, zmarła w 1951 roku w Łodzi.

Katarzyna Kobro była jedną z najwybitniejszych rzeźbiarek okresu międzywojennego. Jej *Konstrukcje wiszące* z lat 1921/1922 (zaginione), powstały w tym samym czasie co prace autorstwa Aleksandra Rodzenko, a wyprzedzały o dekadę *Mobile* Alexandra Caldera. *Konstrukcje wiszące* Kobro z lat 20. i 30. XX wieku, których kompozycję przestrzenną budował alfabet kształtów geometrycznych i łuków, gdzie „rzeźba wkraczała w przestrzeń, a przestrzeń wkraczała w rzeźbę” (słowa Kobro), wydawały się być pozbawione ciężaru i przypominały raczej modernistyczne modele architektoniczne. Kobieta-artystka, pracująca niezależnie, choć pozostająca przez długi czas w cieniu swojego męża Władysława Strzemińskiego, przerwała nagle swoją artystyczną karierę z uwagi na macierzyństwo, wymuszoną migrację i polityczne przeszkody, którym musiała stawić czoła jako obywatelka polska pochodzenia rosyjsko-niemieckiego. W czasie II wojny światowej większość jej prac została zniszczona lub zaginęła i dopiero po śmierci artystki ich część została zrekonstruowana i na nowo oceniona. Muzeum Sztuki w Łodzi (powstałe w 1930 roku na bazie kolekcji prac artystów grupy „a.r.”, w tym także Strzemińskiego i samej Kobro) posiada największy zbiór jej prac.

Inge Mahn

Urodziła się w 1942 roku w Cieszynie, mieszka w Berlinie i Groß Fredenwalde (Niemcy).

Dorobek twórczy Inge Mahn zmienia diametralnie zarówno zasadę stosowania *ready-made*, jak i tradycyjną koncepcję rzeźby architektonicznej. Konstrukcje wykonane z gipsu przedstawiają głównie obiekty rzeczywiste, ale zniekształcone lub umieszczone w nowym kontekście. Podejście artystki nie zakłada odtwarzania formy obiektów, ale raczej tworzenie ich „portretu”. Mahn reaguje na architektoniczne i społeczne środowisko, zawsze biorąc pod uwagę rolę obserwatora i skupiając się na wytworzeniu mentalnego i fizycznego dostępu do samego dzieła sztuki.

Inge Mahn ukończyła studia magisterskie w pracowni Josepha Beuysa w Kunstakademie w Düsseldorfie. Jej praca dyplomowa *Schulklasse* (1970) była prezentowana na documenta 5 w 1972 – jednej z najważniejszych wystaw w historii, której kuratorem był Harald Szeemann. W późniejszym okresie Mahn otrzymała kilka tytułów profesorskich, ostatnio w Weißensee Kunsthochschule w

Berlinie. Prace Inge Mahn były prezentowane na wielu wystawach indywidualnych i zbiorowych, ostatnio w Cahiers d'Art w Paryżu (2015) i Akademie-Galerie, Die Neue Sammlung w Düsseldorfie (2014). Wcześniej wystawiała m.in. w MoMA PS1 w Nowym Jorku (1981), Städtische Galerie w Lenbachhaus w Mińsku (1983), Hamburger Bahnhof w Berlinie (1988), Württembergischer Kunstverein w Stutgarcie (1990), Kunsthalle w Helsinkach (1996), Museum Fridericianum w Kassel (1999) i Schweinfurt Museum (2006). W 2012 roku Inge Mahn założyła przestrzeń wystawienniczą Stallmuseum w Groß Fredenwalde.

Ulrike Mohr

Urodzona w 1970 roku, mieszka w Berlinie.

Ulrike Mohr wykorzystuje w swoich działaniach twórczych procesy transformacji materii, na które wpływają nie tylko wyniki kompleksowych badań czy przekazywany zasób wiedzy, ale także czysty przypadek. Dzieła artystki, które rodzą się z obserwacji natury, posiadają wyjątkową, fizyczną obecność. Jej postawa rzeźbiarska wynika z procesowego traktowania powiązanych ze sobą materiałów, które Mohr przekształca w poetyckie instalacje. Jej zainteresowanie budzą nie tylko właściwości materiałów, ale także chwilowe wymiary nieodłączne substancjom efemerycznych. W ubiegłych latach proces zwęglania stał się głównym *modus operandi* jej praktyki twórczej, badając granice przekształcenia nie tylko materii, ale i całych obiektów w węgiel, biorąc pod uwagę różne historyczne, kulturalne, środowiskowe i metaforyczne implikacje związane z tym właśnie materiałem. Ulrike Mohr studiowała sztuki piękne i rzeźbę w Weißensee Kunsthochschule w Berlinie i na Art Academy w Trondheim (Norwegia). Jej prace były prezentowane na licznych wystawach, w tym w Meinblau Projektraum w Berlinie; Arter – Space for Art w Istanbul; Z33, Domu Sztuki Współczesnej w Hassels; w Ambasadzie Włoskiej w Berlinie (2015); Galerie Körnerpark w Berlinie (2014); Heidelberger Kunstverein; Abrons Art Center w Nowym Jorku (2013); Katherine E. Nash Gallery w Minneapolis; Kunstverein Arnsberg; Espace Surplus w Berlinie (2012); szóstym Momentum Biennial w Moss, w Norwegii; Stadtgalerie Kiel (2011); Trieste Contemporanea we Włoszech; Kunstraum Kreuzberg w Berlinie (2010); Palazzo delle Stelline, w Instytucie Goethego w Mediolanie (2009); Gallery Skuc w Ljublanie; Skulpturenpark w Berlinie; i na piątym Biennale Sztuki Współczesnej w Berlinie (2008).

Natalia Stachon

Urodzona w 1976 roku w Katowicach, mieszka w Berlinie.

Prace Natalii Stachon nie odcinają się od swojego związku z wczesną sztuką modernistyczną czy minimalizmem. Podchodzą do rzeźbiarskiego rozwinięcia przestrzeni jak do zmysłowego doznania, przestrzeni granicznej czy atmosferycznej. Łącząc dotykowe, skonstruowane geometrycznie, plastikowe bryły z bezgraniczną świetlistością, dzieła Stachon opierają się na precyzyjnej analizie struktur przestrzennych i rzeźbiarskich minimalizacjach abstrakcyjnej awangardy, począwszy od wizjonerskich koncepcji przestrzennych rosyjskiej i polskiej awangardy lat 20. XX wieku, aż do sztuki minimalizmu. Artystka przekształca jednak rzeźbiarskie założenia tychże pionierów w otwarte, przestrzenne konstelacje zwymiarowanej architektury. Używając przezroczystych materiałów, które

wyznaczają kierunek patrzenia i trójwymiarowych struktur, łączących się ze słowem, rysunkiem i rzeźbą, Stachon sprawia, że stają się one duchową, efemeryczną bryłą. Dla takiej właśnie transformacji, gdzie przeszłość przeplata się z teraźniejszością, Walter Benjamin ukuł termin „obraz dialektyczny”.

Natalia Stachon studiowała sztuki piękne na Hochschule für bildende Künste w Hamburgu. Ostatnio wystawiała swoje prace w: Galerii BWA w Katowicach (2015); Neuer Berliner Kunstverein w Berlinie (2015); Museum für Konkrete Kunst, Ingolstadt (2014); Kunstraum Alexander Bürkle we Freiburgu (2015/2014); Daimler Contemporary w Berlinie (2013/2009); Museo Santa Giulia, Brescia (2013); Künstlerhaus Bethanien w Berlinie (2013); Kunst- und Ausstellungshalle der Bundesrepublik Deutschland w Bonn (2013); Haus am Waldsee w Berlinie (2012); Haus Konstruktiv w Zurychu (2011/2010). Prowadziła zajęcia m.in. w HafenCity Universität Hamburg, Hochschule der Künste (Berne) i Hochschule für Bildende Künste w Hamburgu.

Iza Tarasewicz

Urodzona w 1981 roku w Białymstoku, mieszka w Białymstoku.

Prace Tarasewicz są rodzajem tuneli czasowych, w których spotykają się różne substancje, energie, lokalizacje, chwilowości, intonacje i koncepcje, które są dla artystki jedynie kolejnymi wydarzeniami w nieprzerwanej serii materialnych i symbolicznych interakcji. Jej wrażliwe badanie i przekształcanie tworzyw jest złożoną praktyką interpretacyjną, która często manifestuje się poprzez obiekty, przestrzenie, wykresy, rysunki, dźwięki, wideo i akcje performatywne. Obiekty i stworzone przez nią układy zawierają podstawowe materiały, które opierają się binaryzmowi podziału na naturalne i sztuczne, łącząc w sobie zwyczajne, podłojsze czy symboliczne tworzywa, takie jak: glina, gips, beton, złoto, stal, szkło, smoła, tłuszcze zwierzęce, skóry, futro, jelita, plastelina, włókna roślinne i popiół. Często granicząc z hylozoizmem (koncepcja zakładająca, że każda materia i nie-materia jest ożywiona), każdy obiekt czy układ jest tworzony z myślą o badaniu natury oddziaływania składających się nań materiałów i skłania widza do rozważań zarówno na temat żywych, energetycznych relacji zawartych w przedmiotach, jak i nierozzerwalnego wzajemnego oddziaływania chaosu i porządku. W swoich poszukiwaniach artystka destyluje, miesza, dekonstruuje i przemienia materiały tak, aby odkryć na nowo ukryte w nich aspekty i relacje, jednocześnie podkreślając znaczenie przypadkowości czy braku pojmowania przez ludzi tychże własności.

Iza Tarasewicz studiowała na Akademii Sztuk Pięknych w Poznaniu. Niedawno zdobyła pierwszą nagrodę w konkursie *Spojrzenia 2015* Deutsche Banku, a jej prace były ostatnio prezentowane w Zachęcie Narodowej Galerii Sztuki w Warszawie; Present Future and PER4M, Artissima, w Turynie; Badischer Kunstverein w Karlsruhe; CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie; Syntax Project w Lizbonie; Fiorucci Art Trust w Rabce; Bikini, Lyon Biennale; Greylight Projects w Brukseli; Galerii BWA w Warszawie (2015); Galerii BWA w Katowicach; Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie; Objectif Exhibitions w Antwerpii (2014); Arsenele w Białymstoku (2014, 2009, 2008); Künstlerhaus Bethanien

w Berlinie; Instytucie Polskim w Berlinie; Galerii Labirynt w Lublinie (2013); Muzeum Rzeźby im. Xawerego Dunikowskiego, Królikarnia (Muzeum Narodowe w Warszawie); Künstlerhaus Dortmund (2012); Platan Gallery w Budapeszcie (2011); i Galerii Stereo w Poznaniu (2010).

Irene Pätzug i Valentin Hertweck

Urodzona w 1975 roku w Dreźnie / Urodzony w 1978 roku w Bonn, mieszkają w Berlinie.

Irene Pätzug i Valentin Hertweck studiowali w Weißensee Kunsthochschule w Berlinie i w Kunstakademie Dresden (Pätzug). Oboje wystawiają zarówno indywidualnie, jak i współpracując ze sobą. Ich prace były ostatnio prezentowane m.in. w: Baumwollspinnerei w Lipsku; Skulpturen-Triennale Bingen (2014); Pavillon am Milchhof w Berlinie; Haus h w Dreźnie; Kunsthaus w Dreźnie (2013); Hellerau – Europäisches Zentrum der Künste w Dreźnie; DA Kunsthaus Gravenhorst; Mehrwertvitrine, Aachen; LOBE w Berlinie (2012).

Kurator

Eva Scharer jest niezależną kuratorką i krytykiem. Organizowała wystawy w Niemczech i Szwajcarii, ostatnio m.in. Gustav Metzger – Mass media, dziś i wczoraj w sali ekspozycyjnej Neuer Berliner Kunstverein (2015) i Malować to ponownie kochać / To Paint is to Love Again w Deutsche Bank Kunsthalle w Berlinie (2013). W latach 2009–2012 była przedstawicielką, młodszą kuratorką i autorką tekstów w ramach DOCUMENTA (13), a w 2007 roku współkuratorem 8. Sharjah Biennial Martwa natura. Sztuka, ekologia i polityka zmiany / Still Life. Art, Ecology and the Politics of Change. Napisała eseje do wielu katalogów uznanych, a także młodych artystów, pisze również do międzynarodowych magazynów poświęconych sztuce współczesnej, takich jak „Artforum” i artforum.com, „Frieze d/e”, „Spike Art”, „Modern Painters”, „Kunst-Bulletin”, i „Texte zur Kunst”. Była edytorką „Block’s Weekend Zeitung”, gazety towarzyszącej wystawom Nie wiem, co to weekend: archiwum i kolekcja René Blocka / Ich kenne kein Weekend: Archive and Collection René Block w Berlinische Galerie i Neuer Berliner Kunstverein.